

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. Duo præcipii Hæreticorum errores contra Sacramentum
Eucharistiæ, breviter recensentur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

DISPUTATIO PROOEMIALIS

De Veritate Eucharistiae.

Contra Hæreticos.

Cum ex fide Eucharistiæ mirum in A modum cultus Dei promoveatur, spes erigatur fidelium, & charitas incendatur, alique innumeri fructus oriantur in Ecclesia, nihil mirum quod serpens invidus, hæreticos adversus illam tam vehementer concitarit, tantasque adversus illam, his præsertim temporibus, procellas excitavit, ut vix ullum Doctrinæ Christianæ dogma, tot machinis, tamque pertinaciter fuerit appetitum, ut pie ac eleganter expendit Soto in 4. sent. 9. quæst. 2. art. 1. ubi hæc scribit: *Hofus ille antiquus, qui ab initio mendax fuit, & pater mendacii, inter omnia orthodoxæ fidei Sacramenta, inaccessus huius Sacramenti Majestati & veritati insensibilis est, quare nunquam non illam labefactare contendit. Etenim quoniam superbiam ejus ascendit semper, sit ut Deo cum primis invideat, quod tantâ veneratione in hoc Sacramento colatur, & adoretur; & Sacerdotibus, quod eâ donati sint facultate quam Angeli non meruerunt, ut creatas substantias in corpus & sanguinem Dei transformare valeant; & cunctis sumentibus, quod illas vires huiusmodi resumant, quibus ejus nequissimos impulsus propulserunt; & Ecclesia, quod eo pacis vinculo per hoc sacrum mysterium conglutinetur, quam ipse in celo & in terra perturbare conatus fuit; & quod per hoc demum viaticum, ad illam gloriam capeffendam provebamur, de qua ille fuit suo merito deturbatus.*

Cum ergo præcipuum Catholici Doctoris munus sit, fidei Christianæ dogmata contra impugnantes defendere, & hæreticorum tela Catholicæ doctrinæ clypeo propulsare, eorumque sophismata diluere: priusquam cum Catholicis Doctoribus, de essentia, unitate, & necessitate Eucharistiæ, aliisque ad ipsam spectantibus disputemus, & varias quæ in Scholis agitari solent controversias aggrediamur, necessarium esse duxi, veritatem Sacramenti Eucharistiæ, seu veram ac realem Christi in eo præsentiam, contra hujus temporis hæreticos propugnare, & disputationem integram de veritate Eucharistiæ, seu vera & reali Christi præsentia in hoc Sacramento, in hujus Tractatus limine institueret; quemadmodum initio Tractatum de Trinitate, & de Incarnatione, disputationem prooemialem, & cæteris præambulum præfiximus, in qua hæreticorum errores, quibus illorum mysterium veritas impetitur, confutavimus.

(*)

ARTICULUS PRIMUS.

Duo præcipui Hæreticorum errores contra Sacramentum Eucharistiæ breviter recensentur.

Simon Magus primus nostrorum Sacramentorum Patriarcha fuit. Ille enim cum Discipulis (ut ait Ignatius Episcopus ad Smirnenenses, cuius verba Theodoretus Dialogo, referunt) Eucharistiam & oblationes non admittebat, quæ veram Christi carnem rejiciebat. Hinc error jamdiu sopitum, & ferè extinctum, in Gallia fuscitavit an. 1051. (teste Sigeberto in Chronico) Berengarius Andegavensis Archidiaconus, quædam idcirco D. Thomas hic qu. 75. art. 1. primum hujus hæresis autorem appellat. Adelmannem etiam Episcopus Brixienensis, & Hago Episcopus Lingonenfis, qui temporibus illis floruerunt, Epistolis ad Berengarium, ad eum scribunt, quædam ad primum assertorem hujus hæresis, & ferè id monent ne Ecclesiam perturbet, & ut minuerit, quem exitum habuerint Hæretici qui ante eum fuerunt.

Porro duplex fuit hujus hæretici error indicis. In primis enim dicere cepit, panem & vinum Eucharistiæ esse tantummodo sacramentum, seu corporis Christi signum, subindeque Eucharistiam non verè & realiter, sed figurativè tantum, Christi carnem & sanguinem continere. Qui error primò damnatus est sub Leone IX. in Concilio Vercellensi, deinde in Turonensi sub Victore II. ejus successore, in quo Berengarius primò suum errorem abjuravit, sed cum paulo post in illum relapsus esset, ipsum iterum retractavit in Concilio generali Romano sub Nicolao II. his verbis quæ referuntur de consecratione dist. 2. *Ego Berengarius, indignus Sacri Ministerii Andegavensis Ecclesiæ Diaconus, cognoscam veram, Catholicam, & Apostolicam Fidem, anathematizans omnem hæresim, præcipue eam de qua habui in infamatus sum, quæ asseruit conatur panem & vinum, quæ altari ponuntur, post consecrationem, solummodo sacramentum, & non veram corpus & sanguinem Christi esse.*

Verum levis ille protheus, post abjuratam illam hæresim, incidit in alium errorem, quæ ferebat, integram naturam substantiæ panis & vini remanere post consecrationem in Eucharistia, accidentaliter conjunctam corpori Christi eo modo quo unum suppositum potest localiter conjungi alteri, unde transubstantiationem panis & vini in corpus & sanguinem Christi hæcunda hæresi negavit, quam etiam in alio Concilio Romæ sub Gregorio VII. habito, solenniter abjuravit, his verbis: *Ego Berengarius credo, & ore confiteor, panem & vinum quæ ponuntur in altari, per mysterium sacre orationis, & verè*

nostri Redemptoris, substantialiter converti in veram
et propriam & vivificantem carnem & sanguinem Jesu
Christi Domini nostri, & post consecrationem esse ve-
rum Christi corpus, quod natum est ex Virgine, & quod
pro salute mundi in cruce pendit.

Licet autem post tertiam illam adjurationem,
Berengarius constans in fide permaneret, & in
communione Ecclesiæ Catholicæ obierit, erro-
ris tamen sui pestifera semina reliquit, ut notavit
Guillelmus Malmesberienfis lib. 3. de gestis An-
golorum, ubi hæc scribit: Berengarius plane quam-
vis ipse sententiam correxerit, omnes tamen quos ex ro-
nasteris depraverat, convertere nequivit. Aded
pejoratum est alios exemplo aut verbo à bono infirmare,
quia fortassis peccatum regnavit alienum, cum de-
lectum fuerit eum. Et sane cum Berengarii re-
tractatione & obitu, ejus errores extincti non
sunt, sed inselicius repullularunt diversis sæcu-
lis apud diversas sectas hæreticorum. Illos qui-
dam attribuant Albigenisibus, contra quos se-
ptem annorum spatio generosè & feliciter pu-
gnavit S. P. Dominicus. Alii eos etiam tribuunt
Flagellantibus. Postea Waldenses, Wiclef,
Oecolampadius, Zwinglius, Petrus Martyr,
Calvinus, & alii, veram & realem corporis &
sanguinis Christi in Eucharistiæ Sacramento
præsentiam negarunt, ideoque sacramentarii di-
cti sunt. Lutherus verò talem quidem præsentiam
admisit, imò & mordicus propugnavit, ac
pro ea apologiam edidit, ut constabit ex dicen-
dis infra art. 9. sed alium Berengarii errorem,
quo integram substantiam panis & vini remane-
re post consecrationem asserbat, amplexus est,
subindeque transubstantiationem negavit, quem
plures ejus discipuli in Germania secuti sunt,
ideoque impanatores, seu panisistæ vocantur. Ne-
gat etiam Lutherus, Eucharistiam, seu Missam,
veram ratione sacrificii habere, ut patet ex libro
quem edidit de abroganda Missa, ubi se hunc
errorem à Diabolo didicisse fateretur. Unde, ut
illi objicit Petrus Faber, clarissimus Juriscon-
sultus, alio modo quàm Paulus loqui debet:
nam cum Apostolus dicat: *Quod accepit à Domino,*
hoc tradidi vobis, Lutherus dicere debet: *Quod*
accepit à Demone, hoc tradidi vobis. Hos Lutheri
errores confutabimus infra, cum agemus de
transubstantiatione, & sacrificio Missæ: hic ve-
rò Sacramentarium hæresim, apertissimis
Scripturæ, Conciliorum, & SS. Patrum testi-
monio, nec non variis rationibus Theologicis
refellimus, & postea quæ ex Scriptura, SS. Pa-
tribus, & ratione, Catholicis obijciunt, brevi-
ter ac perspicue diluimus.

ARTICULUS II.

Duplici Scripturæ testimonio Calvinistarum
error refellitur.

PLura adduci solent Scripturæ testimonia ad
refellendum Calvinistarum errorem & pro-
bandam veram & realem Christi præsentiam in
Eucharistia, sed duo præcipua sunt in quibus
hæc veritas manifestè exprimitur. Primus su-
mitur ex capite sexto Joannis, ubi Christus oc-
casionem capiti ex illo miraculo quo quinque pa-
nibus multa hominum millia satiavit, primum
eos ad fidem suam adhortatur, tum à fide transi-
tum facit ad corpus suum in hoc Sacramento
dandum, his verbis: *Panis quem ego dabo, caro mea*

Tom. V.

A est pro mundi vita. Nisi manducaveritis carnem Filii
hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vi-
tam in vobis, &c. Quod enim ibi Christus non
loquatur de manducatione spirituali per fidem,
ut contendunt hæretici, constat primò, quia lo-
quitur in futuro: *Panis quem ego dabo, caro mea est*,
utpote quia nondum hoc Sacramentum insti-
tuerat: cum autem de fide loquitur, non in fu-
turo, sed in præsentem, vel præterito loquitur, quia
objectum fidei semper est præsens, cum fides, ut
ait Bernardus, sit exemplar quoddam æternita-
tis, quæ præterita, præsentia, futura, sinu suo va-
stissimo comprehendit.

B Secundo, Christus ibi expressè distinguit car-
nem & sanguinem per modum cibi & potus, di-
cens: *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est*
potus: At si loquebatur de sola manducatione
per fidem, illa distinctio erat inanis & superflua;
nam comestio & potio per fidem, sunt unum &
idem, nempe credere in Christum: Ergo ibi
Christus non loquebatur de sola manducatione
per fidem.

C Tertiò, Christus ibidem comparat & præfert
Eucharistiam Mannæ, quod typus fuit hujus Sa-
cramenti, ait enim: *Hic est panis qui de celo descen-*
dit. Non sicut manducaverunt Patres vestri manna,
& mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in
æternum: At si Eucharistia esset tantum figura
Corporis Christi, vel de sola fide loqueretur,
non debuisset præferre Eucharistiam mannæ;
etenim manna etiam fuit Corporis Christi figu-
ra, ut infra ostendemus, & Patres qui manna in
deserto manducaverunt, in Christum credide-
runt, subindeque spirituali manducatione per
fidem corpus ejus comederunt: Ergo &c.

D Quartò, Christus ibidem ait: *Caro mea verè*
est cibus, & sanguis meus verè est potus: At si ejus ca-
ro solâ fide ederet, ut volunt Calvinistæ, illa
non esset verè cibus, sed tropicè tantum & meta-
phoricè: nam sicut os & guttur animæ, meta-
phoricè tantum est, neque est magis os & gut-
tur, quàm imago Regis sit verè Rex; ita & ejus
cibus & potus, est tantum cibus & potus meta-
phoricè, non autem verè & propriè: Ergo caro
Christi in Eucharistia non editur solùm manda-
catione spirituali per fidem, sed sub speciebus
panis, verè & substantialiter à fidelibus sumitur.
Unde Hilarius lib. 8. de Trinit. De veritate carnis
& sanguinis, non relictus est ambigendi locus, nunc e-
nim & ipsius Domini professione & fide nostra, verè ca-
ro est, & verè sanguis est.

E Quintò, Judæi audientes Christum dicen-
tem, *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est*
potus, litigabant ad invicem dicentes: *Quomodo*
potest hic dare nobis carnem suam ad manducandum?
Aliqui etiam ex Discipulis Christi, ex illis verbis
scandalizati sunt, & dixerunt: *Durus est hic sermo,*
& quis potest eum audire? At si Christus de spiri-
tuali manducatione per fidem loquutus fuisset,
facile hoc scandalum sedare poruisset, & unico
verbo figuræ aut manducationis per fidem, diffi-
cultatem omnem non modò elevare, sed peni-
tius adimere: quod tamen Christus non fecit,
quin potius acrius instans, iterumque repetitis
affirmationibus dictum suum confirmans, sub-
junxit: *Amen Amen dico vobis, nisi manducave-*
ritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sangui-
nem, non habebitis vitam in vobis; & ad facien-
dam fidem hujus mysterii, mentionem fecit
miraculi futuræ ascensionis suæ, dicens: Hoc
vos scandalizat: Si ergo videritis Filium hominis

ascen-